

DUKLJA (ZETA)

Meje so potekale takole:

1. po sredini Boke Kotorske – SZ stran zaliva je pripadla Travuniji, JV pa Duklji
2. od Risna prek Krivošilj in Grahova do izvira Pive
3. na SV je Duklja mejila na Raško – meja je potekala po razvodju SV od doline reke Zete
4. proti Bizancu je bila meja širok, večinoma nenaseljen pas zemlje – začela se je pri izviru Lima in se je potekajoč po vrhovih Prokletij končala na izlivu Bojane

Zgodovinskemu razvoju Duklje lahko sledimo šele od kneza Ivana Vladimirja, ki je vladal konec 10. in v začetku 11. stoletja.

Samuel je 998 vpadel v Dukljo, premagal Vladimirja in si jo podredil, razen ozkega primorskega pasu. Po razpadu makedonskega carstva 1014, je ves ta predel prišel pod Bizanc. A ko je bizantinski cesar Vasilij II. Umrl (1025), sta začela ugled in moč Bizanca padati. V tem položaju so se tudi v Zeti začeli upori proti bizantinski oblasti za osvoboditev. Prvi se je dvignil v upor Vojislav, a mu ni uspelo in je bil kot talec odpeljan v Carigrad. Leto kasneje je pobegnil in zavladal v Duklji, Trebinju in Zahumlju. Bizantinska vojska je vdrla v Dukljo, toda bila je strahovito poražena. Tudi naslednji bizantinski vpadi so bili neuspešni.

Od tega časa se je začel vzpon dukljanske države. Po Vojislavu je zavladal Mihajlo. Izboljšali so se tudi odnosi z Bizancem. Dobil je tudi naziv »protospartar«.

Preden je umrl je za sovladarja imenoval sina Bodina (1082 – 1101). V času njegove vlade je v sosednjih državah prišlo do pomembnih političnih dogodkov. Bodina je osvojil Raški in Bosno. Tedaj je tudi prišlo do razkola v katoliški cerkvi – dva papeža. Bodin se je naslonil na enega izmed njiju (Klementa III.), ki je podelil barskemu škofu metropolitško čast (za to si je prizadeval že Mihajlo). Duklja je postala v cerkvenem oziru neodvisna. Ta dogodek je bil poslednji Bodinov uspeh.

Od Bodinove smrti do popolne vključitve Duklje v okvir srbske države pod Štefanom Nemanjo (ok. leta 1183) je Duklja slabela tako ozemeljsko kot politično.

Družbena uprava in ureditev v Duklji

O gospodarskem, družbenem in pravnem položaju ljudstva v Duklji redko bizantinski in domači viri skoraj nič ne govorijo.

Neodvisni kmetje so postajali postopno čedalje bolj odvisni in podrejeni vladarju in velikašem. Letopis popa Dukljanina na več mestih omenja plemstvo v Duklji: magnates, principes, nobiles, milites. Zaradi neprestane gospodarske krepitve plemstva se je odnos med plemiči in vladarjem vedno bolj približeval fevdalnemu odnosu vazala in fevdalnega gospoda. Plemič – vazal je postajal vedno samostojnejši, ker je svojemu gospodarju dolgoval le zvestobo in pomoč v vojni.

Vladarji so bili vrhovni poveljniki vojske, sodniki in zakonodajalci. Od 12. stoletja dalje je veljalo le še nasledstvo po dednem pravu (nič več volitev). Kralj je razdelil državo na štiri pokrajine. Na čelu vsake pokrajine je ban (dux), nato je odredil župane (comes) in stotnike (sednicus, centurio). Dolžnost banu podrejenih stotnikov je bila soditi in pobirati davke. Stotniki, ki so bili podrejeni županom, so imeli dolžnost tudi soditi ljudstvu; verjetno so tudi pobirali davke.

Središče boja za obnovo centralne oblasti in odpora proti Bizancu se je od začetka 12. stoletja preneslo v Raško. Vidno vlogo pri tem so igrali veliki župani.